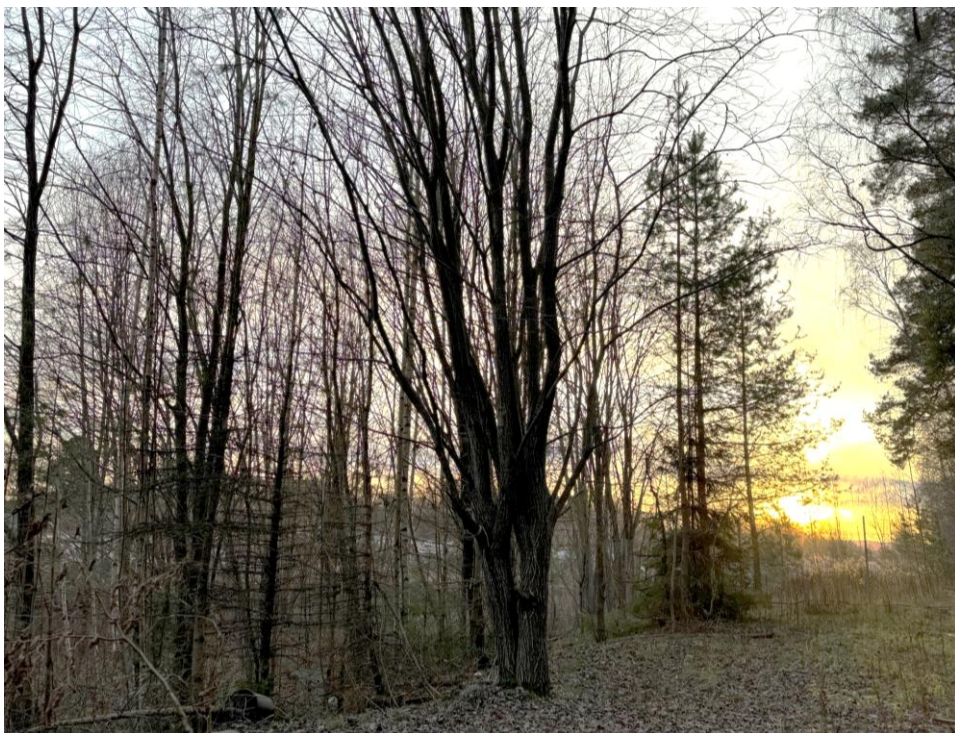

Tiltaksplan for eksisterende naturverdier på felt B4, Ballerud Hageby, Bærum kommune

Rebekka Sundøy Haldorsen

Tiltaksplan for eksisterende naturverdier på felt B4, Ballerud Hageby, Bærum kommune

Ecofact rapport: 1114

www.ecofact.no

Referanse til rapporten:	Haldorsen, R. S. 2024. Tiltaksplan for eksisterende naturverdier på felt B4, Ballerud Hageby, Bærum kommune. Ecofact rapport 1114.
Nøkkelord:	Edelløvtrær, kanadagullris, bolig, masser, deponi
ISSN:	1891-5450
ISBN:	978-82-8469-113-8
Oppdragsgiver:	STØ Entreprenør AS
Prosjektleder hos Ecofact AS:	Rebekka Sundøy Haldorsen
Prosjektmedarbeidere:	Pernille Fritheim
Kvalitetssikret av:	Roy Mangersnes
Forside:	Den ene registrerte selja. Foto: Pernille Fritheim

www.ecofact.no

INNHOOLD

FORORD	3
SAMMENDRAG	4
1 BAKGRUNN OG MÅL	4
2 METODE	5
2.1 USIKKERHET	5
3 EKSISTERENDE NATURVERDIER.....	6
3.1 KALKRIK EDELLØVSKOG.....	7
3.2 EKSISTERENDE TRÆR	7
3.3 DØD VED	9
4 REFERANSER.....	10

FORORD

I forbindelse med søknad om igangsettelsestillatelse av felt B4 i Ballerud Hageby, har Ecofact AS fått i oppdrag av STØ Entreprenør AS å kartlegge eksisterende naturverdier, og utforme en tiltaksplan for håndtering av eventuelle funn.

Jeg vil takke STØ Entreprenør AS for et godt samarbeid. Takk også til min kollega Pernille Fritheim, som bidro med befaringsrapport.

Sandnes
26.11.2024

Rebekka Sundøy Haldorsen

SAMMENDRAG

I forbindelse med søknad om igangsettelsestillatelse av B4 i Ballerud Hageby, har Ecofact AS fått i oppdrag av STØ Entreprenør AS å kartlegge eksisterende naturverdier, og utforme en tiltaksplan for håndtering av disse.

Det ble registrert fire trær av norske arter som var over 90 cm i omkrets. Disse kan med fordel bevares hvor de står i dag. Dersom dette ikke er mulig anbefales det en vurdering av arborist hvorvidt de er egnet for flytting. Dersom flytting viser seg å være uaktuelt anbefales det å felle trærne hele og fine, mellomlagre de, og senere plassere dem ut i Ballerud Hagebys grøntarealer som død ved.

1 Bakgrunn og mål

I forbindelse med områdereguleringen av Ballerud Hageby, skal det utarbeides tilstrekkelig dokumentasjon for søknad om igangsettelsestillatelse for felt B4, se figur 2. Bærum kommune har satt krav om tiltaksplan for håndtering av fremmedarter, og at eksisterende naturverdier skal ivaretas. Ecofact AS har blitt engasjert av STØ Entreprenør AS for å utarbeide denne dokumentasjonen. *Denne* rapporten dekker kravet knyttet til eksisterende naturverdier.

Sweco har tidligere utført en kartlegging over hele områdereguleringen Ballerud Hageby, og avdekket eksisterende naturverdier og fremmedarter (Bjella og Strømsæther, 2021). Økologi og Bærekraft AS har gjennomført en sammenstilling over forventede kostnader knyttet til ulike tiltaksmetoder for håndtering av fremmedartene (Mong, 2022). Det foreligger også en rapport over fremmedarter for det sørlige feltet B5, utført av Multiconsult (Korbøl og Heimstad, 2024).

Det ble i september utført kartlegging av eksisterende naturverdier og fremmede arter på Ballerud B3, friområdene, infrastrukturen og deler av VA-anlegget, på oppdrag fra Selvaag Bolig ASA (Haldorsen, 2024). Disse inngår også som en del av underlaget til *denne* rapporten.

Historisk var området brukt til jordbruk, men har de senere tiår vært disponert av et gartneri. Tiltaket i B4 gjelder utbygging av leiligheter og parkeringskjeller. Hele området skal derfor graves ut, og boliger og infrastruktur skal bygges. I dag består området i all hovedsak av en grusplass, et vegetert felt i nordvest, og en oppgravd grøft i sørøst i forbindelse med VA, se figur 1.

Figur 1: Bildene viser området slik det var på befaringstidspunktet i november. Bildet til venstre er tatt i retning nordvest mot den vegeterte delen av B4, mens bildet til høyre er tatt i retning sørøst og viser den oppgravde grøften til VA.

Figur 2: Kartet viser noen av delområdene i Ballerud Hageby. Hvert område har sin egen rapport, og inneværende rapport omfavner B4, tilhørende STØ Entreprenører AS.

2 Metode

Artskart og Naturbase ble brukt for å undersøke tidligere registreringer av arter og naturtyper. Kilden NIBIO og Norge i Bilder ble brukt for å undersøke historisk bruk av området, særlig ved bruk av flyfoto. Kartleggingen ble basert på Artsdatabankens fremmedartsliste (Artsdatabanken, 2023) og rødliste for arter (Artsdatabanken, 2021) og rødliste for naturtyper (Artsdatabanken, 2018). Viktige naturtyper er kartlagt etter Miljødirektoratets instruks (Miljødirektoratet, 2024). De øvrige rapportene fra Ballerud, omtalt tidligere, har også blitt benyttet. Feltbefaring ble utført 21.november, 2024, av Pernille Fritheim.

2.1 Usikkerhet

Informasjonen i denne rapporten er bygget på data fra feltbefaringen, tidligere befaring utført i september i forbindelse med felt B3, friområdet og infrastrukturen, tilsendt informasjon fra oppdragsgiver, tilgjengelig informasjon i digitale databaser og tidligere utførte rapporter tilknyttet Ballerud Hageby.

Grunnet unøyaktige koordinater i felt, og omtrentlig opptegning av de ulike delfeltene i områdereguleringen, er noen av registreringene tilsynelatende innenfor infrastrukturen. Det er likevel tatt med i rapporten, for å sikre at registreringene hensyntas.

Tidspunktet for feltbefaringen, 21.11.2024, anses som lite optimalt da mye vegetasjon var avblomstret eller visnet bort, og få løvtrær hadde gjenværende bladverk. Det kan derfor ikke utelukkes at både hjemlige og fremmede arter ikke har blitt registrert. I tillegg er det flere arter som ikke lar seg bestemme med sikkerhet til artsnivå, fordi det mangler viktige kjennetegn som blomster eller frukter. For de plantene dette gjelder er det likevel mulig å bestemme til familie, og visse karaktertrekk medfører at man kan begrense mulige arter enda mer.

3 Eksisterende naturverdier

Bærum kommune har satt krav til at eksisterende naturtyper og særlig verdifull natur skal bevares, i tillegg til eksisterende trær. Det finnes ingen viktige naturtyper i området B4, men ved tilgrensende nordvestre side av B4 finnes en kalkrik edelløvskog som er kartlagt etter DN Håndbok 13 i 2008, noe befaringen høsten 2024 bekrefter. Denne skogen er tildelt *viktig* verdi, og vil rammes av byggearbeidet knyttet til infrastrukturen og felt B4 i Ballerud Hageby. Hvordan man best kan hensynta dette under arbeidet med B4 er forklart nærmere under delkapittelet kalkrik edelløvskog. Å beholde trær som allerede finnes på tomte er fordelaktig både fordi man får trær som er genetisk tilpasset området og klimaet, som er viktig for alt øvrig naturmangfold, og som reduserer behovet for tilførte trær. Utenom bevaring av levende trær, er det også naturverdier knyttet opp mot trær som blir felt og dermed kan benyttes som død ved i grøntanleggene.

Området B4 har få trær å ivareta, men fire individer har blitt registrert. Dette er omtalt mer senere. Ballerud Hageby som helhet spiller en viktig rolle ved å knytte sammen naturområder i urbane områder av kommunen. Under befaring i september for B3, friområdet og infrastrukturen ble det observert en rekke fugler, i tillegg til hjortedyr. Det tyder på at området benyttes til forflytning og matsøk for flere mobile arter, samt trolig også hekkeaktiviteter for fugl.

Ved valg av arter til utplanting i prosjektet bør økolog involveres med LARK, for å sikre at artene som velges ut ikke er skadelige for det norske biologiske mangfoldet. I tillegg vil et

samarbeid gjøre det mulig å kopiere trekk fra den kalkrike edelløvskogen slik at det blir et gjennomgående mangfold fra planområdet til omgivelsene.

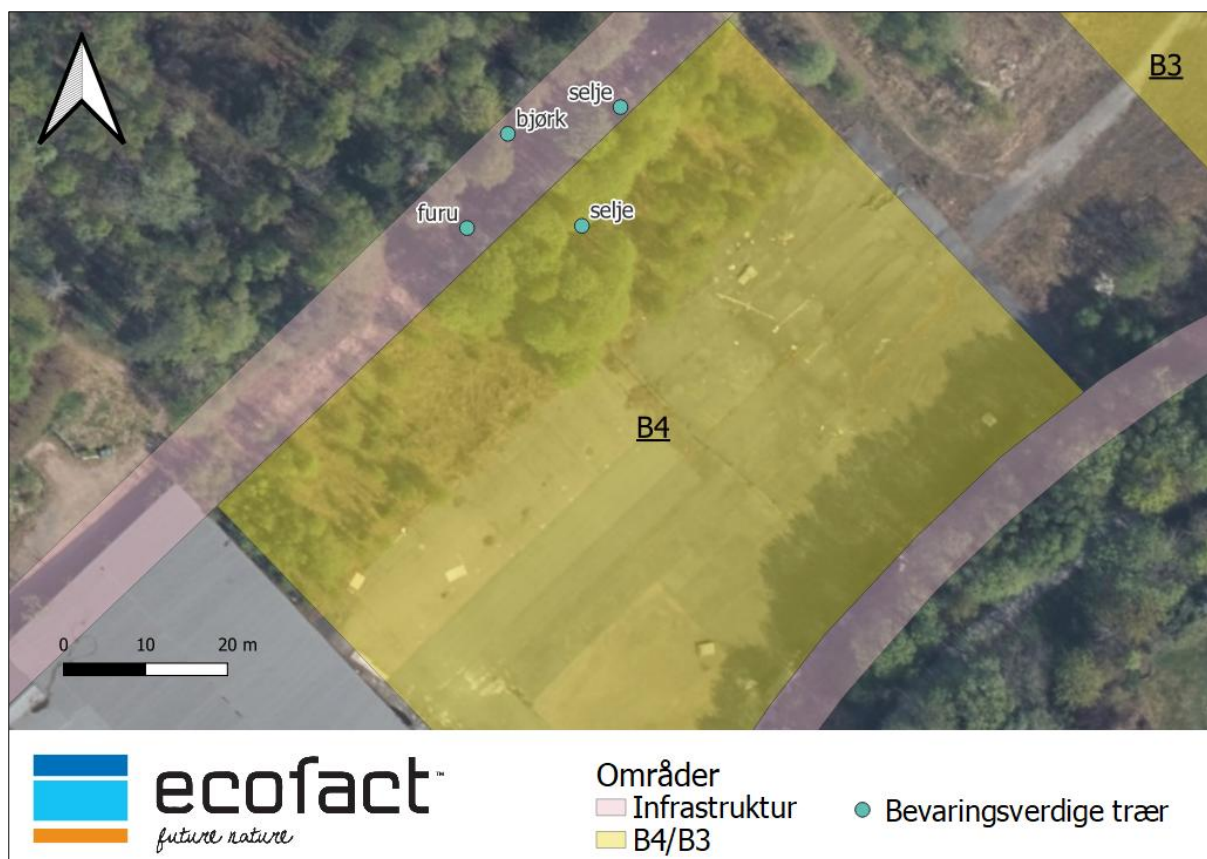
3.1 Kalkrik edelløvskog

Det finnes en kalkrik edelløvskog nordvest for B4. I forbindelse med B4 skal det i utgangspunktet ikke foregå noe arbeid her. Men, det skal bygges en gang- og sykkelvei tilgrensende B4 i forbindelse med infrastrukturen til områdereguleringen. Når dette skal gjennomføres må maskinene kjøres inn via B4 og **ikke** via skogen, slik at det gjøres minst mulig skade på trær og deres tilhørende rotnett. Det skal også foregå minst mulig graving i denne skogen, og maskiner som kjører inn hit må være rengjort dersom de har kjørt over infiserte masser. Dette er nærmere omtalt i rapporten for infrastrukturen.

3.2 Eksisterende trær

Det er registrert fire trær med omkrets over 90 cm på B4. Dette er to seljetrær, en furu og en bjørk, se figur 3. Disse kan med fordel få stå hvor de er, flyttes dersom arborist mener de er egnet til det, eller felles og lagres for senere utplassering som dødved. Dersom de skal få stå der de er, vil det være viktig å sikre trærne med gjerde med en god buffersone som skåner rotnettet til trærne. Det finnes mange generelle regler for hvor stor rotsone som må vernes, alt fra minimum størrelse tilsvarende trekronen til treet, og helt opp til 15 m radius. En arborist vil kunne bistå i veiledningen til hvor stort areal som må avsettes.

Å flytte trær er et fagfelt som i utgangspunktet krever spesialkompetanse. Her bør man hyre inn arborist for å få en vurdering av hvert tre, og om individene egner seg for flytting. Trekontoret AS er allerede hyret inn i forbindelse med infrastrukturen, B3 og friområdet, og kan gi gode råd om hvorvidt trærne kan flyttes. Det kan likevel nevnes at det nordligste seljetreet er to-stammet, hvilket øker risiko ved flytting, se figur 4. I tillegg er det generelt mye søppel på bakken og i jorda, noe som gjør forholdene for trærne dårligere.

Figur 3: Kartet viser plasseringen til de fire registrerte, større trærne i tilknytning til B4.

Figur 4: Bildet til venstre viser hvordan bakken tidvis ser ut - med mye søppel fra tidligere gartneridrift. Bildet i midten viser den større bjørka, og bildet til høyre den to-stammede selja.

3.3 Død ved

Død ved har stor verdi for biologisk mangfold. Ulike arter av moser, sopp, lav, insekter og dyr livnærer seg eller gjennomfører deler eller hele livssyklusen sin knyttet til visse treslag i ulike stadier – både levende og døde. Nedbrytningsstadiet til et dødt tre kan også ha ulik verdi for ulike arter. Noen arter liker trær som er nylig døde, mens andre trenger at det har blitt brutt ned av andre organismer over flere år før de selv kan benytte det. Derfor er det viktig at den døde veden er av ulike arter og av ulike størrelser – fordi størrelsen påvirker nedbrytningstiden, hvor fuktig eller tørr stokkene blir, og en rekke andre faktorer som kan bidra til et stort artsmangfold.

Dersom de fire registrerte trærne verken kan stå i fred eller flyttes, bør de felles for bruk til dødved. Trærne bør forbli så store og hele som mulig, de må felles med rene kuttflater, og behandles fint for minst mulig skade slik at estetiske verdier opprettholdes. Deretter kan trærne mellomlagres, før de plasseres ut i grøntarealene til Ballerud Hageby på et senere tidspunkt. Mellomlagring må skje på et oppmerket område som sikres, slik at det ikke påføres skade på trærne underveis i anleggsperioden.

4 Referanser

Litteratur:

- Artsdatabanken (2023, 11. august). *Fremmede arter i Norge - med økologisk risiko 2023*. Hentet fra <http://www.artsdatabanken.no/lister/fremmedartslista/2023>
- Artsdatabanken (2021, 24. november). *Norsk rødliste for arter 2021*. <https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/>
- Artsdatabanken (2018, 16. november). *Norsk rødliste for naturtyper 2018*. <https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>
- Avfallsforskriften. (2004). Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (FOR-2004-06-01-930). <https://lovdata.no/forskrift/2004-06-01-930>
- Bjella, M. og Strømsæther, J.T.. (2021). *Kartlegging av natur- og jordverdier – Ballerud – Johs Faales vei 80-100 – Kleivveien 22 – områderegulering*. Sweco rapport, prosjektnummer 102119769.
- Blaalid, R., Often, A., Magnussen, K., Olsen, S. L. & Westergaard, K. B.. (2017). *Fremmede skadelige karplanter - Bekjempelsesmetodikk og spredningshindrende tiltak*. – NINA Rapport 1432.
- Forskrift om fremmede organismer. (2015). Forskrift om fremmede organismer (FOR-2015-06-19-716). <https://lovdata.no/forskrift/2015-06-19-716>
- Korbøl, A. og Heimstad, R.. (2024). *Kartlegging av fremmede arter – Ballerud Hageby B5*. Multiconsult rapport 10261280-01-RIM-RAP-001.
- Magnussen, K., Westberg, N. B., Blaalid, R. og Vassvik, L.. (2020). *Kostnader og nytte ved tiltak mot fremmede karplanter – en oppsummering*. MENON-publikasjon nr. 117/2020. Miljødirektoratet M-1795|2020.
- Magnussen, K., Westberg, N. B., Grieg, E., Rød, M. K., Tingstad, L., Skrindo, A.B., Often, A. og Vassvik, L.. (2021). *Bekjempelse av fremmede karplanter: Kostnader og nytte ved tiltak mot 65 arter*. MENON-publikasjon nr. 133/2021. Miljødirektoratet M-2156|2021.
- Miljødirektoratet. (2018). *Håndtering av løsmasser med fremmede skadelige plantearter og forsvarlig kompostering av planteavfall med fremmede skadelige plantearter*, Miljødirektoratets veileder M-982/2018.
- Miljødirektoratet. (2024). *Kartleggingsinstruks: kartlegging av terrestriske Naturtyper etter NiN2*, Miljødirektoratets veileder M-2209 | 2024.
- Mong, C.E.. (2022). *Ballerud: Fjerning og kostnad, fremmedarter*. Økologi og Bærekraft AS.
- Haldorsen, R.S. 2024. *Tiltaksplan for fremmede arter og eksisterende naturverdier for VA-anlegg (B4, B5, fT, oT, fF3 og fF4), Ballerud Hageby, Bærum kommune*. Ecofact rapport 1083. 15 s. + 2 vedlegg.
- Haldorsen, R. S. 2024. *Tiltaksplan for fremmede arter og eksisterende naturverdier på felt B3, Ballerud Hageby, Bærum kommune*. Ecofact rapport 1086. 17 s. + 2 vedlegg
- Haldorsen, R. S. 2024. *Tiltaksplan for fremmede arter og eksisterende naturverdier på infrastruktur (oGS2, oGS3, oT1 og fT), Ballerud Hageby, Bærum kommune*. Ecofact rapport 1087. 18 s. + 2 vedlegg
- Haldorsen, R. S. 2024. *Tiltaksplan for fremmede arter og eksisterende naturverdier på friområdene fF2 og oF1, Ballerud Hageby, Bærum kommune*. Ecofact rapport 1088. 15 s. + 2 vedlegg
- Haldorsen, R. S. 2024. *Tiltaksplan for restaurering av gårdsdam, Ballerud Hageby, Bærum kommune*. Ecofact rapport 1089. 21 s.

Databaser og kart:

Artskart: <https://artskart.artsdatabanken.no>

Kilden, arealinformasjon: <https://kilden.nibio.no>

Naturbase: <https://kart.naturbase.no/>

Flyfoto: <https://norgeibilder.no>